BULLETIN

SINCLAIR GEBRUIKERSGROEP GRONINGEN/ASSEN

10e jaargang nr 1
september '92

BULLETIN SGG

COLOFON

VOORZITTER/
PENNINGMEESTER/
VERHUUR:
Jan Arends
Heiligelaan 66
9636 CP Zuidbroek
tel: 05985-2247
Giro 5965342 t.n.v.
rekening SGG.

SECRETARIS:
Martin den Hollander
Numero Dertien 8
9644 TV Veendam
tel: 05978-45474

VICE VOORZITTER/
VICE SECRETARIS:
Roelof Koning
Selwerderstraat 26
9717 GK Groningen
tel: 050-124298

REDAKTIE CONTACT/
VICE PENNINGMEESTER/
MATERIAAL COMMISARIS:
Coen Ballintijn
B. Boermalaan 7
9765 AP Paterswolde
tel: 05907 - 91482

Redaktie: Mevr. F. Elstrodt, Rudy Biesma, Tonnie Stap en Johan Koning.
Correspondentie adres: Coen Ballintijn, adres: zie boven.

Kopij en vragen graag aan de redaktie contactpersoon!

Het SGG-Bulletin is een uitgave van de Sinclair gebruikersgroep Groningen/Assen. Het bulletin verschijnt 10 keer per jaar in de maanden september tot en met juni. Artikelen, listings, illustraties en andere inzendingen zijn voor verantwoordelijkheid van de inzender. Gepubliceerde programma's zijn getest maar niet gegarandeerd zonder fouten.

De sluitingsdatum voor kopij wordt in elk bulletin op pagina drie vermeld. Overname van artikelen, illustraties en andere publicaties zijn uitsluitend toegestaan met toestemming van de redaktie.

Het lidmaatschap van onze gebruikersgroep bedraagt per kalenderjaar:
f 20,00 voor personen tot en met 17 jaar en
f 30.00 voor personen van 18 jaar en ouder.
Leden zijn automatisch abbonnee op het Bulletin.
Losse nummers f 4,00.

U kunt lid worden van de SGG

Door u op te geven bij de penningmeester.

VAN DE REDACTIE

Hallo allemaal!

In dit Bulletin vindt u de eerste aflevering van een jubileum nummer, dit om dat we aan onze tiende (en naar het zich aan laat zien nog niet de laatste) jaargang. Hoewel het vakantie tijd is geweest werd er toch gelukkig nog copy ingestuurd, zo als u aan dit numer kunt zien. Ook is reeds een kwart van de enquete formulieren al weer bij ons binnen gekomen. Over het algemeen genomen is men tevreden over het uiterlijk en de inhoud van het Bulletin, omdat wij dat graag zo wilen houden is het voor ons nuttig dat u uw enqueteformulier, als u dit nog niet gedaan hebt, toch nog gauw even ook invult en op stuurt. Dat lijkt me toch niet zo'n moeilijke opgave, daar u de juiste antwoorden alleen maar aan hoeft te kruisen, dit in tegenstelling met de puzzel. Die blijkt gezien het aantal inzendingen toch nog lastig of was u er nog niet aan begonnen? Bij 18 moet er een computer begrip komen van drie letters, er waren helaas twee vakjes weg gevallen. (Op vakantie gegaan misschien). Daarom kunt u nog tot 1 oktober oplossingen insturen. Ik zou zeggen laat eens wat van u horen.

In dit nummer:

	auteur	blz.
- Coverscreen	: 10j. jubileum	
- Colofon	: redactie	2
- Bijeenkomsten / Beurzen/SCREENdump	: redactie / leden	4
- Van de voorzitter	: Jan Arends	5
- Utility's voor de SAM	: Flora Elstrodt	6
- Printers en de DISCiPLE	: C.M. Ballintijn	9
- Esgeegeetjes	: Leden	11
- Specword: spekkie voor het bekkie?	: Rob Willig	12
- TW3 DTP op PLUS D	: Rick Schuitemaker	14
- Club diskette 4	: redactie	16
- Snapshots met de DICiPLE	: J.H. Arends	17
- Software nieuws	: R.Willig/redactie	18
- 1e. aflevering jubileum nummer	: redactie/leden	uitn.

Sluitingsdatum copy:

Oktober nummer : 19 September
November nummer : 20 Oktober

BIJEENKOMSTEN

In het: RPV gebouw
RABENHAUPTSTRAAT 45
GRONINGEN
Telefoon: 050-261379

DATA GRONINGEN:

19 september	zaterdag van 14.00 - 17.30	
20 oktober	dinsdag van 19.30 - 22.30	
21 november	zaterdag van 14.00 - 17.30	(hardware markt)
22 december	dinsdag van 19.30 - 22.30	

De bijeenkomst van de HCC Sinclair GG te Houten is dit jaar op:
zaterdag 31 oktober 9.30 - 17.00
adres: HCC kantoor, Standaardmolen 8, Houten.
(Onder voorbehoud van wijzigingen)

COMPUTERBEURZEN:

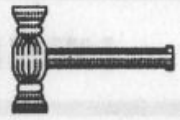
Zaterdag 12 september.
Computerbeurs voor het Noorden, van 10.00 tot 17.00 in de MARTINIHAL in GRONINGEN.

VRIJDAG 18 en ZATERDAG 19 NOV.
HCC- MICROCOPUTERDAGEN 1992, in de JAARBEURS TE UTRECHT.
beide dagen van 10.00 tot 17.00 uur.
Hopelijk zullen wij op deze beurs weer met een stand aanwezig kunnen zijn.

Nog een dag die met onze beurs te maken heeft:

VAN DE VOORZITTER

De meeste vakanties zijn weer voorbij en naar ik hoop is het voor een ieder een fijne tijd geweest met veel mooi weer en veel tijd om te ontspannen. Nu is dan weer het moment gekomen om de computer uit het vet te halen. Met de schaatsen kan nog wel even worden gewacht. Ik hoop dat het nieuwe seizoen voor iedereen veel plezier en veel nuttige ideeën mag opleveren.

Op de laatste bijeenkomst in Juni was de algemene ledenvergadering. Er was weinig nieuws te melden zodat er al vlug weer gecomputerd kon worden. De financieële situatie van de vereniging ziet er gezond uit. Het aantal leden is vrij stabiel maar of dit zo zal blijven, zal de toekomst uitwijzen. Wegens het plotseling verhinderd zijn van de secretaris was het jaarverslag niet beschikbaar. Deze zal waarschijnlijk in het oktober nummer verschijnen.

In de vakantie een briefkaartje ontvangen van de heer G. Lunter waarop deze kond doet van het gereedkomen van de nieuwste versie van de Spectrum Emulator voorzien van allerlei nieuwe mogelijkheden zoals Tape ondersteuning via hardware interface (schema bijgeleverd), mogelijkheid voor het inlezen van Disciple schijven incl. snapshots, gebruik van joysticks en een aantal verbeteringen in de Z80 emulator zodat nu alle geteste programma's (meer dan 500) werken, aldus de heer Lunter.
Hebt U belangstelling hiervoor, het adres is G. Lunter, Aweg 11a, 9718 CT Groningen.

Bij de grotere vestigingen van V en D wordt weer software voor de Spectrum te koop aangeboden. Of het om serieuze programmatuur gaat of alleen spelletjes is niet bekend.
(Tot dusver alleen spelletjes. zie Software nieuws. red.)

In dit nummer zal een utility verschijnen voor het aanpassen van TW3 DTP voor de PLUS D. Ik vind het onzettend fijn, dat er leden zijn die hiervoor de moeite nemen zodat er nog meer gebruik kan worden gemaakt van deze DTP mogelijkheid. Fantastisch.

En als TW3 dan toch ter sprake komt, deze schitterende tekstverwerker kan natuurlijk ook worden gebruikt voor het schrijven van een artikel voor het bulletin. Dit is echt niet verboden. De redactie zal dit zeer op prijs stellen. Het kan en mag natuurlijk niet zo zijn dat ons bulletin alleen maar eenrichtings verkeer is. Het zal niet alleen VOOR maar ook VAN de leden moeten zijn. Niet alleen de redactie en het bestuur hebben de zorg hiervoor maar ook U als lid. Alleen op die manier kunnen we de Spectrum en de vereniging in leven houden.

met vr. gr.
J. H. Arends

UTILITY'S VOOR DE SAM

door: flora

Deze maand het begin van een aantal handige
DEF PROCS, welke je kunt MERGEn aan je programma.
Ik kreeg deze twaalf Procedures uit Engeland toegestuurd, en
hier zijn ze dan.

```
 1  REMKILL     - delete REMs.
 2  POKER       - hex poker.
 3  HANOIDEMO   - Tower of Hanoi.
 4  CLIPDEMO    - graphics 'clipping'.
 5  ROM1LOOK    - examine ROM1.
 6  INARDEMO    - search arrays.
 7  SHRINKDEMO  - shrink graphics.
 8  MAGDEMO     - magnify graphics.
 9  LVDEMO      - list variables.
10  DSPEED      - test disc speed.
11  JUSTDEMO    - text output.
12  QUARTER     - squashed screens.
```

1 DELETE REMS.

```
190 : REM type remkill to remove all lines that start with REM
200 DEF PROC remkill: LET x=DPEEK SVAR 160-16385+PEEK SVAR 159
    *16384: DO : LET x=INSTR(x,MEM$(1 TO DPEEK SVAR 136-16384+
    PEEK SVAR 135*16384),CHR$ 13+"###"+CHR$ 0+CHR$ 183): EXIT
    IF x=0: LET lnum=PEEK (x+1)*256+PEEK (x+2): PRINT "deletin
    g ";lnum: DELETE lnum TO lnum: LOOP : END PROC
```

2 HEX POKER.

```
210 DEF PROC poker
220 REM Hex poker
240 CLS : justify"ENTER to skip to next address, or use up and
     down cursors. Type a hex number to enter it. Type "".""+E
    NTER for new address. Type ""..."" to exit. Now press any k
    ey.": PAUSE
250 CLS
260 CSIZE 8,9
270 PAUSE 10: LET D=1: PRINT "ADDRESS?": INPUT L$
280 PRINT AT 18,0;: LET N=VAL ("&"+L$)
290 POKE 23692,250: PRINT HEX$ N;" ";HEX$ PEEK N
300 GET y$
310 IF Y$=CHR$ 13 THEN LET n=n+d: GO TO 290
320 IF Y$=CHR$ 10
330 DO WHILE INKEY$=CHR$ 10: LET N=N+D: PRINT HEX$ N;" ";HEX$
    PEEK N: LOOP : GO TO 300
340 END IF
```

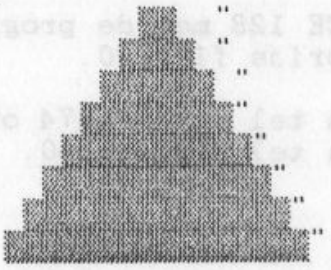
vervolg hex poker.

```
  350 IF Y$=CHR$ 11 THEN LET N=N-1: PRINT AT 11,0;"          ": FOR
       R=N-6 TO N: PRINT HEX$ R;" ";HEX$ PEEK R: NEXT R: GO TO 3
      00
  360 LET A$=Y$
  370 GET y$
  380 LET A$=A$+Y$
  390 IF A$=".." THEN GO TO 430
  400 IF A$(1)="." THEN GO TO 270
  410 LET Z=VAL ("&"+A$): PRINT AT 18,0;HEX$ n;" ";HEX$ Z
  420 LET r=VAL ("&"+A$): POKE n,r: LET N=n+D: GO TO 290
  430 END PROC
```

3 HANOIDEMO.

Tik op de regels 670 tot 750 en op regel 840 voor de graphics INV + Spatie in.

```
  440 DEF PROC Hanoi n,p,q,r
  450 IF n>1 THEN  Hanoi n-1,p,r,q:  shift n,p,q: Hanoi n-1,r,q,
      p: ELSE shift 1,p,q
  460 END PROC
  470 DEF PROC shift n,p,q
  480 LOCAL r,c,pc,qc
  490 LET pc=11*(p-1),qc=11*(q-1)
  500 FOR r=h(p) TO 7 STEP -1
  510 PRINT AT r,pc;s$; AT r-1,pc;r$(n)
  520 NEXT r
  530 PRINT AT 7,pc;"           "; AT 6,pc;r$(n)
  540 LET h(p)=h(p)+1
  550 FOR c=pc TO qc STEP SGN (q-p)
  560 PRINT AT 6,c;r$(n): NEXT c
  570 LET h(q)=h(q)-1
  580 PRINT AT 6,qc;"           "; AT 7,qc;r$(n); AT 7,qc;"
          "; AT 8,qc;r$(n)
  590 FOR r=9 TO h(q)
  600 PRINT AT r-1,qc;s$; AT r,qc;r$(n)
  610 NEXT r: BEEP .005,5
  620 END PROC
  630 DEF PROC hanoidemo
  640 MODE 1: CLS #: PAPER 7: PEN 0: CLS : BORDER 7 : BLOCKS 1
  650 PRINT AT 0,9;"Tower of Hanoi"
  660 DIM r$(8,11)
  670 LET r$(1)="          "
  680 LET r$(2)="         "
  690 LET r$(3)="        "
  700 LET r$(4)="       "
  710 LET r$(5)="      "
  720 LET r$(6)="     "
  730 LET r$(7)="    "
  740 LET r$(8)="   "
  750 DIM h(3)
  760 FOR r=0 TO 7: POKE UDG " "+r,24: NEXT r
```


vervolg hanoidemo.

```
  770 LET s$="          "
  780 INPUT "Number of discs? (2 to 8):";n
  790 IF n<2 OR 8<n THEN GO TO 780
  800 PRINT AT 1,12;n;"  Discs"
  810 FOR r=8 TO 8+n
  820 PRINT AT r,0;s$;s$;s$
  830 NEXT r
  840 PRINT AT 9+n,1; PEN 4;"▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒▒"
  850 PRINT AT 9,0;
  860 FOR r=1 TO n
  870 PRINT r$(r): NEXT r
  880 LET h(1)=9,h(2)=9+n,h(3)=9+n
  890 Hanoi n,1,2,3
  900 PAUSE 150: MODE 4: CLS #
  910 END PROC
```

Te koop aangeboden:

Sam 256K computer zonder diskdrive, werkt met monitor en TV. Handboek en tekenprogramma Flash. ƒ350,00
256K uitbreiding ƒ75,00.

Sam Coupé 512K met diskdrive handboek en tekenprogramma ƒ830,00.

Hardware en Software:

Sam SOUND SAMPLER ƒ150,00.

Spelen: KLAKS ƒ50,00. PRINCE OF PERSIA ƒ50,00.
BATZ 'N BALLS ƒ35,00. DEFENDERS OF THE EARTH ƒ50,00.

Monitor/ Scart cable ƒ25,00.

Sam Disc Interface- om je eigen diskdrive bij de Sam te gebruiken ƒ125,00.

Parallel Printer/RS 232 Comms Interface ƒ124,95.

Technische Manual ƒ20,00.

Voor de Spectrum een MULTIFACE 128 met de programma's GENIE, LIFEGUARD en SETZOEKER vraagprijs ƒ100,00.

Bel voor meer Info naar Edwin tel 050-425674 of
Flora tel 050-263930.

PRINTERS EN DE DISCIPLE

C.M.Ballintijn en J.R.Biesma

Stuurcode problemen tijdens het werken met STANDAARD printers, IBM printers en de DISCiPLE.

Veel Spectrummers zullen niet weten dat er twee groepen printers bestaan, die verschillende eigenschappen bezitten: de 'STANDAARD' printers (EPSOM compatible) en de 'IBM' printers. Het voor ons belangrijkste verschil schuilt in de character set, en dan nog niet eens in het feit dat je er iets verschillende bijzondere lettertekens mee kunt maken, maar in de verschillen in stuurcodes voor de printer. Dat dit niet erg vaak tot problemen leidt komt, omdat verreweg de meeste DISCiPLE eigenaren in het bezit zijn van een printer van het STANDAARD type, waarvoor de DISCiPLE printerdriver kennelijk is ontworpen. Bezitters van een IBM type printer zullen hebben gemerkt dat bij wisselingen tussen tekst en plaatjes de regelafstand niet automatisch wordt aangepast, zodat of de plaatjes door witte lijnen onderbroken worden of de tekstregels te dicht op elkaar staan.

Om te begrijpen hoe dat komt, zullen we eerst eens bekijken hoe de regelhoogte instelling voor een STANDAARD printer wordt doorgegeven. Dat gebeurt (in stapjes van 1/72 inch) met het commando ESC "A" n. In decimale cijfers weergegeven is dat: 27 voor ESC, 65 voor "A" en voor n het aantal stapjes van 1/72 inch dat de regel moet verspringen.

Meestal wordt tekst met 6 regels per inch afgedrukt, zodat het getal n gelijk is aan 6/72 ofwel 12. Soms worden de regels dichter bij elkaar, met 8 regels per inch geprint, waarbij de staart van een g of p net de top van de hoofdletters op de volgende regel raakt. Het getal n is dan 8/72 ofwel 9. Bij een plaatje van normaal formaat moet de regelsprong altijd 8/72 bedragen. Er zitten immers altijd 8 pixelrijen op een regel, die exact op de vorige regel moeten aansluiten. Er moet dus altijd van regelafstand gewisseld worden bij overgangen van tekst naar plaatjes en van plaatjes naar tekst: van n= 12 of 9 naar n= 8 en omgekeerd. En daar zit nu juist het probleem! Een printer van het STANDAARD type gehoorzaamt namelijk direct aan het commando ESC "A" n, maar een printer van het IBM type wacht daarna nog op het commando ESC "2" (in decimale cijfers 27; 50) alvorens de regelafstand te veranderen. En dat laatse commando zit niet in de DISCiPLE printerdriver ingebouwd.

Gelukkig staat de hele printerbesturing in de Sys.file, zodat in principe aanpassing mogelijk is. Voor de overgang van tekst naar plaatjes bleek de verandering niet groot te zijn.

Voor de normale plaatjes, met het commando "COPY SCREEN", wat hetzelfde is als "COPY SCREEN 1" hoeft alleen maar voor elke plaatjesregel ESC "2" te worden toegevoegd.

Dat kan zelfs door met POKE @ de grafische printercodes op @ 42 t/m @49 vooraf te laten gaan door 27 en 50 (op @42 en @ 43.

Met het commando "COPY SCREEN$ 2" (een plaatje dwars op A4 formaat) kunnen de mij bekende IBM printers niet overweg. De eerste complicatie bleek daarbij te zijn dat ze het commando ESC "*" 5 voor grafisch printen niet kennen. Het in de IBM set meest daarop lijkende commando is ESC "K". Helaas geeft dat maar 60 dots per inch in plaats van 72, zodat aan de bovenkant van een plaatje een strookje verloren gaat. Wanneer men daarmee genoegen neemt, moet ook hier de bit image code worden voorafgegeaan door ESC "2". De juiste getallen in @82 t/m @88 worden dan: 27; 50; 27; 75; 64; 2; 128

Een goede overgang van plaatjes naar tekst bleek gecompliceerder te zijn. Ik had al ontdekt dat de toevoeging van ESC "2" in de printer initialisatieroutine in ieder geval kwalijke regelsprong effecten van vorige plaatjes te niet kon doen, maar dat werkte alleen bij het laden van een nieuwe sys. file. Het leek dus niet bruikbaar. Juist toen ik van plan was het eerst maar eens even op te geven ging de bel. Aan de deur stond Rudie Biesma met een hele stapel printeruitdraai. Toen hij van het probleem hoorde zei hij: "maar dat komt prachtig uit, dit is juist een disassembly van de DISCiPLE Sys. file die ik je kom brengen en ik weet waar we moeten zoeken naar de oplossing".

We zijn meteen aan de slag getogen en het resultaat was, dat de de printerroutine zo veranderd wordt dat hij na elk plaatje eerst langs de initialisatie loopt waar dan dus, als boven reeds vermeld, de stuurcode ESC "2" moet komen.

In principe zijn alle veranderingen met het commando POKE @ met de hand in te voeren. Maar waarom zou iedereen dat telkens weer opnieuw moeten doen? Eenmaal ingevoerd in een conversieprogramma kan dat automatisch elke Sys. file voor IBM gebruik omzetten. En dat is wat het volgende programma doet.

```
 5 REM Conversie van printerdriver in DISCiPLE 'Sys 3 d' voor
IBM printers.   C.M.Ballintijn en J.R.Biesma.
 10 CLS : PRINT AT 10,2;"Laad een werkende Sys 3d File"'" waarv
an de printer instellingen"'"      moeten worden aangepast."
 20 INPUT "Naam te converteren Sys. file?"; LINE n$
 30 PRINT #0;"Plaats goede disk en ENTER.": PAUSE 0
 40 CLS : LOAD d*;n$CODE 0
 50 RESTORE : LET ch=0
 60 FOR n=5966 TO 5966+29: READ a: POKE @(n-664),a: LET ch=ch+a
: NEXT n
 70 IF ch<>3431 THEN PRINT "Fout in ingevoerde data!": REM voor
 zelf intoetsen programma
 80 INPUT "Regelafst. tekst in n/72 inch ";n: POKE @7,n
 90 INPUT "Aantal Linefeeds per Carriage  Return. (Geeft de pr
inter Auto  Linefeed, voer dan 0 in) ";n: POKE @8,n
 100 INPUT "Linker kantlijn ";n: POKE @9,n
 110 POKE @18,27: POKE @19,50: POKE @20,128: POKE @26,18: POKE @
27,128
 120 POKE @34,27: POKE @35,65: POKE @36,128
```

```
 130 POKE @42,27: POKE @43,50: PRINT AT 5,0;" Geef stuurkodes vo
or Bit Image"'" printen. (zie printerhandboek)"'" in decimale ge
tallen (max. 5)."'"     Eindig de serie met 128."''''"   Bijvoorb
eeld:"'"   ESC ""K"" = 27  75  128"'"   ESC ""L"" = 27  76  128"
 140 LET g=1
 150 INPUT "Getal "+STR$ g;"= ";n
 160 POKE @(43+g),n: IF n=128 THEN GO TO 190
 170: IF g=5 AND n<>128 THEN PRINT #0; BRIGHT 1;"Te veel getalle
n! Druk ENTER.": PAUSE 0: GO TO 140
 180 LET g=g+1: GO TO 150
 190 POKE @82,27: POKE @83,50: POKE @84,27: POKE @85,75: POKE @8
6,64: POKE @87,2: POKE @88,128
 200 CLS : INPUT "": PRINT #0;"Doe disk voor nieuwe Sys. file  i
n drive en ENTER.": PAUSE 0
 210 INPUT "Naam IBM printer Sys. file?"'"Moet met 'Sys'beginnen
! "; LINE n$: SAVE d*;n$CODE 0,6656: CLS : PRINT AT 10,13;"KLAAR
."''''"  Denk er aan dat het DISCiPLE"'" commando: 'COPY SCREEN$
2' het"'"bovenste strookje van het scherm"'"   op deze printer n
iet print!": STOP
 300 DATA 195,98,23,229,197,175,55,23,16,253,166,62,56,193,225,
192,15,15,15,201,205,68,25,17,170,2,195,121,23,201
9999 CLEAR : SAVE d1"ConvSysIBM" LINE 10
```


ESGEEGEETJES

TE KOOP GEVRAAGD:
VIDEO-digitiser voor de Spectrum.
tel: 05920 - 24379 (vragen naar Henry van Deest).

TE KOOP GEVRAAGD:
Redactielid wil graag in het bezit komen van een MODEM, om lang die weg ook toegankelijk te zijn voor copij en programma's. U begrijpt het al, hij moet wel goed zijn en toch niet duur. tel: 05946 - 12807 .

TE KOOP AANGEBODEN:
Sinclair Spectrum ZX 128 , Datarecorder, Kempston Joystick-Interface, 2x Kempston Joystick, Aansluitkabel op gewone versterker, ongeveer 400 spelletjes. Vraagprijs f 450,00 .
J. van Dijk. Overdag (Kantoor): 020 - 5942625
s' Avonds : 02975 - 65935

SPECWORD: SPEKKIEVOOR'TBEKKIE?

door: Rob Willig

Tekstverwerking is de meest geijkte toepassing van computers thuis en "op de zaak" (ik bedoel de PC, niet een mini of main-frame). Tamelijk voor de hand liggend, want het geklier met eindeloos strepen, pijltjes en steeds opnieuw beginnen is niet leuk. Bovendien kun je met een tekstverwerker gewoon beginnen met typen en fouten gewoon DELETEn. Een kaartenbak moet eerst worden opgezet en ook een spreadsheet is niet "effe gauw" klaar. Dat je maar weinig functies (al dan niet vaak) gebruikt merkt geen mens, als die brief maar netjes wordt. Daarbij is een tekstverwerker al bruikbaar voor incidentele correspondentie, maar tien boeken in een database is belachelijk en het huishoudboekje per spreadsheet is niet alleen vergezocht maar ook tegenstrijdig. Wanneer houd je je uitgaven immers het beste bij? Als je weinig geld hebt. Schaf je dan direct een computer aan? Nee dus!

SPECTRUM

Voor vrijwel alle "multi-purpose" computers (ik bedoel daarmee hobbysystemen en PC's, maar nadrukkelijk niet de speciale spel-computers die alleen maar met ROM-insteekkaarten overweg kunnen) zijn door vele firma's tekstverwerkers gemaakt. Word, -Perfect, -Star, XY- en DisplayWrite, Volkswriter, MultiMate, UpWord, FullWrite zijn voor verschillende systemen zoal wat namen. Ook zijn er geintegreerde paketten uitgebracht, zoals Ability, Mini Office, Lotus Symfony, MS Works en framework, waarin tekst-verwerking een onderdeel vormt.

Ook voor de Spectrum zijn enige tekstverwerkers beschikbaar. Het begon met Tasword Twee. De firma Aackosoft, ooit groot doch in-middels verleden tijd, maakte in Pascal het programma Aackotext. Eerst als lokkertje samen met de Wafadrive en later ook los werd Softeks Spectral Writer verkocht. Van de firma Komin heb ik ooit in de Sinclair Gids een advertentie gezien voor een printerface met ingebouwde tekstverwerker. Verder bestaat er een programma genaamd The Last Word, dat it's last breath ook wel zal hebben uitgeblazen. De Firma Tasman tenslotte, vond enige zaken binnen het produkt Tasword II nog wel voor verbetering vatbaar en kwam uit met Tasword III. Tasword is daarmee voor de Spectrum zo on-geveer marktleider en nummer een. Wie met bandjes werkt heeft Tasword Twee, wie een aangepaste diskversie heeft gebruikt Tas-word Drie. De sterke positie van Tasman tekstverwerkers wordt ook bewezen door het aantal systemen waarop Tasword draait: in ieder geval de Spectrum, MSX(2), de CMB64, de PC en nog enkele andere hobbysystemen. De CBM-versie op een PC loslaten zal ech-ter niet lukken, want een 80x8xx CVE snapt geen 65xx instructies en omgekeerd.

SPECWORD

Genoeg inleiding, nu over naar SpecWord, voordat alle lezers mij hardop of in stilte uitmaken voor een gestoord warhoofd.
Specword werd door de gebroeders Faas overgetypt uit een van die Engelse bladen en toen in een moeite door aangepast voor gebruik met de Disciple en de SP128 RAM-disk.

MENU'S

SpecWord bestaat uit een stuk BASIC en bijna onontkoombaar ook een blok Z80 instructies. De BASIC zet de RAMTOP goed en laadt vervolgens de code. SpecWord meldt zich met een copyrightscherm en na een toetsaanslag komen de menu's in beeld. De menu's zijn kleurig. Met de pijltoetsen zet men een keuzebalk op een regel en met ENTER wordt die keuze definitief. De menustructuur en -hierarchie is vrij uitgebreid. Een optie om vanuit het hoofd-menu een "reset" te kunnen uitvoeren ontbreekt jammer genoeg. Bij Tasword, Spectral Writer en Masterfile is zo'n keuze er wel. Overigens werkt SpecWord met een nieuwe 32 kpr tekenset. Zonde van de ten minste 768 bytes geheugen. Die was beter besteed aan meer tekst of nuttige editfuncties.

EDITOR

Het beeldscherm ziet er tijdens de werkbladfuncties helaas uit als een demonstatie van Speccies grafische kunstjes. Er wordt gewerkt met de 32 tekens per regel. Bovenin staat een statusbalk en op de onderste helft van het scherm staat de tekstnaam, de tekst en een "EOF" aanduiding.
Een nieuwe regel moet u zelf aangeven met Enter. Regels kunnen dus behoorlijk lang worden en een 80-koloms tekst schrijven is geen probleem. Zelfs een goedgevulde 96-koloms bladzijde kan. Meer dan 160 tekens kunnen de meeste printers (kantoorjoekels uitgezonderd) echter niet aan. SpecWord heeft met lange regels dus minder moeite.
Als u 't even niet meer weet kent ook SpecWord een hulpfunctie. Hoewel de functietoetsen op een vol scherm zouden passen, komt de tekst in een klein raampje. Erger is de enorme kleurenrijkdom waarin de hulpraampjes zijn uitgevoerd. Ze zijn werkelijk kakel-bont! Ik heb een goed kleurenscherm ter beschikking, maar wie het hier met zwartwit moet doen kan reclamefolders voor oogheel-kunde gaan maken.
Er zijn ook blokfuncties beschikbaar. Ze werken aangenaam snel, dat heb ik wel anders gezien. Het aantal getypte woorden kan d.m.v. een oproepbare woordenteller worden bepaald.

BESTANDEN

Een voor mij belangrijk punt is de uitwisselbaarheid van gemaakte bestanden. Ik heb mijn favoriete tekstverwerker, maar ik wil een ander met zijn of haar voorkeur ook kunnen lezen en schrijven. Helaas scoort SpecWord dan slecht. Ik gebruik altijd Tasword. Die kan bestanden tot 320 regels uitwisselen met Spec-tral Writer, omdat de opbouw gelijk is. Tasword is net een tekst-spreadsheet, met maximaal 320 regels van 64 kolommen. In elke cel kan een ASCII-waarde staan. CR's, LF's of een combinatie voor de regelscheiding ontbreken.

SpecWord is veel dynamischer. SpecWord heeft veel moeite met TW2-teksten. TW2 kan SpecWordteksten wel lezen, maar voor TW2 staan ze vol troep.

VERGELIJKING

De overstap zal ik niet maken. Met de linkerkantlijn op 8 en ca 60 regels per vel kan ik mijn 11" printvellen keurig vullen. Tijdens het werken met TW2 kan ik de opmaak vrij goed volgen door de 64 koloms weergave. Het beeldscherm is, door afwezigheid van kleur, rustig. Alle hulp staat op twee overzichtelijke schermen en voor evt. spellingscontrole kan ik naar 32 kpr gaan. Daarbij werkt voor mij de TW2 menustructuur veel lekkerder. Dat Tasword geen tabs kent vind ik niet zo erg.

CONCLUSIE

Al met al kan ik over SpecWord niet zo positief zijn. Maar als voor u de uitwisselbaarheid niet telt en u meer kleur juist wel leuk vindt, is SpecWord het overwegen waard. Het antwoord op de titel is voor mij echter: NEEN!

TASWORD 3 DTP OP DE PLUS D

door: Rick Schuitemaker

Enige tijd geleden kwam ik in het bezit van het 'TASWORD3 DTP' programmma voor de DISCiPLE. De PLUS D, daar werk ik mee, is niet exact gelijk aan de DISCiPLE, waardoor 'TW3DTP' niet naar behoren functioneerde. Nu ben ik met Henk van Leeuwen (UniDos) in contact gekomen. Hij is zo vriendelijk geweest mij te helpen om de ROM adressen aan te passen voor de PLUS D. Na drie dagen gepook en gepeek (ook wel gepiel genoemd) werkt het nu dan toch. Ook 'scrn>DTPmc' moest aangepast worden.

Hieronder vind u de twee programaatjes die u nodig hebt om de DISCiPLE versie om te zetten naar de PLUS D versie. Type ze in en scrijf ze naar de DTP diskette met 'GO TO 9999'.

Het programmaatje 'TWDD-+DDTP' zet TW3 DTP om en 'SCRNDD-+D' doet dat met 'scrn>DTPmc'.

```
10 CLEAR 24999
20 LOAD d1"TASCTRLDTP"CODE : LOAD d1"TASC2DTP"CODE
25 LET atot=0 : LET wtot=0
30 FOR a=1 TO 18
40 READ b: READ c
45 LET atot=atot+b: LET wtot=wtot+c
50 POKE b,c
60 NEXT a
```

```
  70 READ b: READ c: IF b<>atot THEN GO TO 700
  80 IF c<>wtot THEN GO TO 700
 500 SAVE d1"TASCTRLDTP"CODE 25000,2390
 510 SAVE d1"TASC2DTP"CODE 27392,10230
 600 STOP
 700 PRINT "Check de data lijst na!!""Er staan  1  of  meer
     fouten in."
 710 STOP
1000 DATA 26785,207,26786,71,26790,58,26792,86,26793,7,
     26823,58,26824,207,26825,71,26827,151,26828,13,26843,
     207,26844,71,26872,231
1010 DATA 33816,58,33826,207,33827,71,33829,86,33830,7
1020 DATA 517760,1867
9999 SAVE d1"TWDD-+DDTP"
```

```
  10 CLEAR 24999
  20 LOAD d1"scrn>DTPmc"CODE
  30 FOR a=59123 TO 59131: POKE a,0: NEXT a
  40 POKE 59658,33: POKE 59659,0: POKE 59660,121: POKE
     60035,58
  50 POKE 60046,231: POKE 60048,86: POKE 60049,7
 500 SAVE d1"scrn>DTPmc"CODE 58700,1670
 600 STOP
9999 SAVE d1"SCRNDD-+D"
```

Run de 2 programma's en klaar bent u. Als het goed is moet het nu op uw PLUS D werken, zoniet dan hoor ik het graag.
Ook over andere problemen met of over PLUS D programmatuur mag u mij bellen, misschien komen we er samen uit.

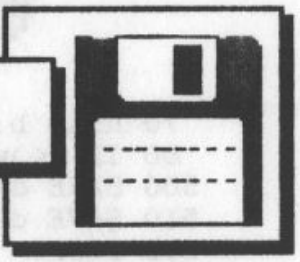
Dan had ik ook nog wat problemen met het programma 'COLOURFULL', ook daarvoor is een oplossing gevonden. Deze oplossing is niet PLUS D gebonden, ook op de andere systemen kunnen met deze oplossing problemen voorkomen dan wel opgelost worden.
Pas in de DATA-listing 'colorful2D' de DATAregels 1008 en 1009 als volgt aan:

```
1008 DATA 160,209,226,78,254,0,195,76,254,195,1647
1009 DATA 76,254,24,226,235,203,233,9,235,61,1616
```

Daarna kunt u de DATA listing op de door Johan omschreven wijze omzetten in een MC-blok.

Met vriendelijke groeten,
R. Schuitemaker _ Nauerna 84 _ 1161 DT Zwanenburg _ 02907 - 6451

SGG CLUBDISKETTE 4

Op het moment dat dit geschreven wordt, wordt er ook hard gewerkt aan Clubdiskette nummer 4, hij is bijna klaar. Met enig geluk is hij op de gebruikersbijeenkomst op 19 september al verkrijgbaar. Hier onder komt een korte beschrijving van de programma's die er op komen te staan.

* Rad van Fortuin
Zoals uit de naam al blijkt een spel gebaseerd op het bekende TV-programma. Het programma bestaat uit 8 blokken.

* Kopprint3
De uitgebreide versie van Kop print, nu ook met tussenkop mogelijkheid, en de naam van de auteur direct in de KOP verwerkt Erbij hoort Kopcode3:0 d.i. Kopcode2:9 zonder foutjes in de KOP

* Kop3:0bas
Het programma waarmee je Kopcode2:9 kunt omzetten naar Kopcode3:0 . Door de DATA-regels aan te passen kan je met dit programma ook gemakkelijk een <naam>3:0 MCdeel maken met naar je eigen voorkeur aan gepaste KOP/Volgkop. (Iets voor de school / dorps krant?

* MENU , * WindwXdemo en * WINDAS
Drie Programma's die je de mogelijkheid geven om in een zelf gemaakt programma met mooie keuze menu's te werken.

* DD dir>t/s (DISCiPLEdisk) en OD dirt/s (OPUSdisk)
Op het schijfje staat natuurlijk alleen de voor dat systeem bedoelde versie. Je kunt met dit programma de inhoud van je Diskcatalogus (OPUS: CAT x),of DISCiPLE-DIR omzetten naar een TW2 of TW3 file. (voor OPUSgebruikers: het levert er gelijk gegevens bij over de programma's, zoals: BASIC of CODE, STARTregel, STARTadres en LENGTE enz.)

* CLIPSTICK
Dit programma kan je zien als een aanvulling naast ART STUDIO. Het kan meer dan één SCREEN$ of SCREEN$-gedeelte (WINDOW) in zijn geheugen opslaan, terwijl het ook mogelijk is om van het ene SCREEN$ gedeeltes om te zetten naar andere SCREEN$, of binnen het zelfde SCREEN$ gedeelten te verplaatsen, vergroten, of roteren. De grootte van het gedeelte dat je wilt bewerken (aangegeven door een WINDOW), kan variëren van 1 karakterblok tot een heel scherm.(in stappen van hele karakterblokken.) Voeg hierbij onkleuren van scherm of window, wissen van scherm of in of om window, een UNDO-functie (1 stap terug) en een ROLLroutine (d.i. SCROLL maar dan wat b.v. links van het scherm verdwijnt, komt rechts terug) in alle vier richtingen. (in stappen van 1 pixellijn).

En natuurlijk een routine om naar en van de drive van je keuze te LOADen of te SAVEn. Al met al een goocheldoos die je niet graag meer zult willen missen.

* A6-9DUMP (onder voorbehoud)
Omdat het eigenlijk wel logisch is om naast een programma als CLIPSTICK ook een SCREENDUMP programma op de zelfde disk te hebben, wordt er hard gewerkt om een handig dumpprogrammaatje te maken. Het programma zal SCREENDUMPs naar keuze maken. Gedacht wordt aan de volgende mogelijkheden:

A6 afm. Greyscale of zwart/wit
A7 afm., A8 afm., A9 afm. alle drie zwart/wit.

* Conversie programma's nodig voor het geschikt maken van TW3DTP voor de PLUS D

* LETTERTEST
Een educatief programma bedoelt om de kinderen het verschil in de dubbelklanken te leren. b.v. Schildpad en niet Schiltpat. Eén voor één krijgt het kind een aantal plaatjes te zien in de stijl van BRUNA, telkens wordt dan gevraagd om in te typen wat het voorsteld. Dus bij het plaatje van een SCHILDPAD? juist! Ook wordt na elke poging even de juiste spelling in beeld gebracht.

SNAPSHOTS MET DE DISCIPLE

door: J.H. Arends

Op blz 26 van de Disciple handleiding wordt het maken van een snapshot beschreven. Op blz. 27 tweede alinea staat dat het ook mogelijk is om naar een andere drive weg te schrijven. Het is allemaal vrij eenvoudig, druk op Caps shift en de Snapshot knop en dan zijn er de volgende mogelijkheden:

toets 1	scherm naar printer klein formaat
toets 2	scherm naar printer groot formaat zijdelings
toets 3	scherm naar huidige drive
Caps shift toets 3	scherm naar andere drive
toets 4	48k geheugen naar huidige drive
Caps shift toets 4	48k geheugen naar andere drive
toets 5	128k geheugen naar huidige drive
Caps shift toets 5	128k geheugen naar andere drive

J. H. ARENDS

SOFTWARE NIEUWS

door: Rob Willig

SOFTWARE NIEUWS OP HET DISCIPLE FRONT.

Zoals de Disciple gebruikers en waarschijnlijk ook de +D gebruikers al wel weten, bestaat de Disciple Nieuwsbrief al een tijd niet meer. De abonnees op het door de gebroeders Faas uitgegeven blad "DISCiPLE Nieuwsbrief" hebben, toen Peter en Carl ermee stopten, van de Sinclair Gebruikersgroep Groningen/Assen een uitnodiging ontvangen om hun kopij voortaan naar het hoge Noorden te sturen.

Ook de HCC Sinclair gebruikersgroep heeft een dergelijke oproep te eigen bate in de IMPULS geplaatst. Sinds het verscheiden van de Disciple Nieuwsbrief gebeurde er (vanuit Houten) echter bitter weinig meer op het Disciple-front.

Tijdens de vergadering van de HCC SGG van vorig jaar kwam echter het idee ter sprake, om daar wat aan te doen. En zodoende kent niet alleen de SGG Groningen een onstilbare honger naar kopij en software, ook de Sinclair Impuls en de DDiSC softwarebank spelen graag Holle Bolle Gijs.

Als resultaat van fikse telefonades kwam het restant oude Nieuwsbrieven nog voor de HCC Dagen van vorig jaar in het bezit van de HCC Sinlair gg. Met ingang van de HCC Dagen werden ook de diskettes weer leverbaar. Ze worden door mij aangemaakt en in Houten verkocht of op bestelling door tante Pos afgeleverd.

VERKRIJGBAARHEID / PRIJZEN

Oude Nieuwsbrieven zijn nu ALLEEN nog in Houten verkrijgbaar, tijdens de bijeenkomsten van de HCC Sinclair gg.

Ze kosten f 5,00 per stuk.

De DISCiPLE diskettes heten DDiSCs. Ze zijn te koop in Houten, ook nu weer tijdens de bijeenkomsten.

á f 10,00 voor HCC'ers/IMPULSabonnees en f 12,50 voor anderen. U kunt ze ook bestellen. Dat kost f 2,50 extra voor 1 schijf of f 4,50 extra voor 2 of meer schijven. U dient dan het juiste bedrag over te maken op Postrekening nummer 5374525 , t.g.v. HCC Sinclair GG te Bunnik. Vermeldt a.u.b. de gewenste diskette(s) en het gewenste formaat (3.5" of 5.25", 40 of 80 tracks). N.B. Ze worden SS gemaakt. Na ontvangst van uw betaling wordt de bestelling zo snel mogelijk opgestuurd. In tabelvorm ziet het er zo uit:

HCC-lid	in Houten	Diskette(s):	Kosten:
X	X	1	10,00
X		1	12,50
X	X	2	20,00
X		2	24,50
	X	1	12,50
		1	15,00
	X	2	25,00
		2	29,50

De te verkrijgen diskettes zijn:

DDiSC-M1 : Met daarop DDiSC 1 t/m 4.
DDiSC-M2 : Met daarop DDiSC 5 t/m 8.
DDiSC 9 :
DDiSC-M3 : Met daarop DDiSC 10 t/m 13.
DDiSC 14, DDiSC 15, DDiSC 16, DDiSC 17,
DDiSC 18, DDiSC 19, DDiSC 20.

Op de gebruikers bijeenkomsten in Groningen ligt een lijst met de inhoud vande diskettes ter inzage.

R.Willig.

SOFTWARE NIEUWS OP HET OPUS FRONT.

Ook voor de OPUS gebruiker hebben ze bij de HCC SINCLAIR GG in Houten veel software. (Ruim 20 diskettes, DUCDISKs genaamd). Beheerder van deze DUCDISK-bank is Kees Versluis.
De tijdens de gebruikersbijeenkomsten in Houten gehaalde diskettes kosten voor: Leden f 7,50 niet leden f 10,00 .
Ook de DUCDISKs kunnen besteld worden, er komt dan per disk een bedragje van f 2,50 overheen. Maak het juiste bedrag over op eerder genoemde rekening, vermeld de DUCDISK(s) die je hebben wilt. Voor zover ons op dit moment bekent is worden ze geleverd in 3.5 inch, 40 tracks, SS uitvoering. Ook hiervan komt een inhoudslijst ter inzage op onze eigen bijeenkomsten.

SOFTWARE NIEUWS OP HET CASSETTE FRONT.

De HCC SINCLAIR GG (alweer) heeft ook software op cassette, vooral veel educatief materiaal, daarnaast echter ook veel andere programma's en ook spelletjes. Over prijzen en bestelbaarheid hebben wij op dit moment geen informatie. Wilt u hierover meer weten bel dan het informatie telnr: 03403 - 78788. Op dit nummer kunt ook informatie over de DDiSCs en de DUCDISKs inwinnen. Een inhoudslijst van de cassettes is binnenkort op onze bijeenkomsten in te zien.

V&D brengt ook weer SPECTRUM software uit. Ze hebben het zelf op CD opgeslagen en zetten dan de door u verlangde sofware op cassette. Het zijn reeds eerder verschenen spelletjes, die op deze manier opnieuw uitgebracht worden, de prijs per programmma is f 14,95. Op dit moment hebben ze reeds een kleine honderd programma's in voorraad en er komen voor het eind van het jaar nog meer. Helaas konden ze ons niet vertellen hoeveel en welke programma's er nog bij komen of hoelang ze te koop zullen zijn. Ook hadden ze helaas geen overzichtslijst voor ons. Daarom hebben we zelf een aantal namen uit het rek genoteerd zodat u een indruk kunt krijgen van het gebodene.

Pro Tennis Symulator	Count Duckula	Blinkys Scary School
Pro Boxing Symulator	the Munsters	Spy vs Spy 1, 2 en 3
Pro Golf Symulator	Punch and Judy	Las Vegas Casino
Pro Powerball Sym.	Paperboy	Advanged Fruit Machine
Int Rugby Symulator	Bombjack 1 en 2	Adv. Pinball Symulator
Steve Davis Snooker	Airwolf 1 en 2	Operation Hormuz
N.Mansell Grandprix	Ninja Commando	Superkid in Space

Zocht u nog steeds een speciaal spel, ga dan gauw eens even bij ze kijken.

redactie.

DRUKWERK

C.M.BALLINTYN
B.BOERMALAAN 7
9765 AP PATERSWOLDE

PORT BETAALD
GRONINGEN

C.M. Ballintijn
B. Boermalaan 7
9765 AP Paterswolde